

УДК 739.3:7.046.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.39.31>

СИМВОЛІКА КОВАНОВОГО ХРЕСТА ЯК ФОРМА ХУДОЖНЬОЇ РЕФЛЕКСІЇ ВІЙНИ (НА МАТЕРІАЛІ МІЖНАРОДНОЇ ІНІЦІАТИВИ «WITH LOVE TO UKRAINE»)

Матоліч Ірина Яремівна

кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри дизайну,
Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила»,
Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: artnamur@ukr.net, orcid: 0000-0002-9728-7372

Анотація. Мета. Метою статті є осмислення феномена сучасного ковальського мистецтва в умовах війни на прикладі міжнародної мистецько-волонтерської ініціативи «With Love to Ukraine», а також виявлення його художньо-символічного, етичного та гуманістичного потенціалу як форми культурного спротиву й міжкультурної солідарності.

Методологія. Дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, що поєднує методи мистецтвознавчого аналізу, іконографічного й іконологічного тлумачення, формально-пластичного аналізу, а також культурологічного й контекстуального підходів. Застосовано аналіз конкретних художніх об'єктів, експозиційних практик і авторських інтерпретацій символу хреста в сучасному мистецькому дискурсі.

Результати. У статті доведено, що ковальське мистецтво в межах проєкту «With Love to Ukraine» виходить за рамки ремісничої або декоративної практики й постає як потужний засіб візуального висловлювання колективного досвіду травми, утрат і надії. Образ хреста трансформується з традиційного сакрального знака в багатозарову метафору пам'яті, гідності, спротиву та солідарності. Проєкт продемонстрував здатність мистецтва об'єднувати митців з різних країн і формувати глобальний гуманістичний діалог.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає в комплексному аналізі міжнародної ковальської ініціативи як явища сучасного воєнного мистецтва та виявленні нових смислових трансформацій символу хреста в контексті війни, де естетичне нерозривно поєднується з етичним і соціальним виміром.

Практична значущість. Матеріали статті можуть бути використані в мистецтвознавчих дослідженнях, музейній і виставковій практиці, освітніх курсах із сучасного мистецтва, а також у кураторській діяльності для формування експозицій, присвячених темам війни, пам'яті й культурного спротиву.

Ключові слова: ковальське мистецтво, сучасне мистецтво, війна в Україні, символіка хреста, культурний спротив.

ВСТУП

У часи суспільних потрясінь і руйнувань культура постає одним із ключових чинників збереження історичної пам'яті, гуманістичних цінностей і тяглості людського досвіду. Мистецтво в умовах війни виходить за межі естетичного осмислення дійсності

й набуває етичного виміру, стаючи формою духовного спротиву, солідарності й співчуття. Особливого значення набувають художні практики, що поєднують матеріальність і символічну глибину, трансформуючи фізичну форму в носій складних соціальних і філософських смислів.

Після початку повномасштабної збройної агресії росії проти України в лютому 2022 року суспільно-політичний вимір мистецтва значно актуалізувався, зокрема, у прикладних і матеріально-орієнтованих формах. У цьому контексті ковальське мистецтво виявило здатність до переосмислення власної ролі: від ремісничої чи декоративної практики до потужного засобу візуального висловлювання колективного досвіду війни, утрат і надії. Яскравим прикладом такої трансформації стала міжнародна мистецько-волонтерська ініціатива «With Love to Ukraine», започаткована у 2022 році івано-франківським ковалем Сергієм Полуботком у межах руху «Ковали без кордонів».

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Художнє ковальство й художній метал в Україні є предметом активного наукового осмислення впродовж останніх десятиліть, що відображено в публікаціях мистецтвознавчого, культурологічного та міждисциплінарного спрямування. Водночас проблематика символіки кованих сакральних форм, зокрема хреста, у контексті воєнної травми та міжнародних мистецьких ініціатив залишається недостатньо розробленою.

Фундамент для осмислення сучасного стану українського ковальського мистецтва закладено в працях С. Роготченко [10; 11; 12], яка послідовно аналізує історичні етапи розвитку художнього ковальства, наголошуючи на «другому відродженні» галузі наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття та її інтеграції в сучасні художні процеси. Дослідниця акцентує на зміні функціонального статусу кованих виробів – від утилітарних і декоративних до концептуально насичених мистецьких об'єктів, що створює передумови для їх символічного прочитання.

Теоретичні та класифікаційні засади художнього металу систематизовано в енциклопедичних працях Р. Шагала [17; 18], де розглянуто стилістичні особливості, типологію й експертні критерії аналізу металопластики. Ці видання формують методологічну основу для інтерпретації кованих хреста як художнього об'єкта, що поєднує сакральну, меморіальну та соціальну функції.

Сучасний культурний контекст розвитку ковальського мистецтва досліджують Р. Безугла й А. Гончаренко [2], розглядаючи його як складову актуального мистецького простору України. У праці Р. Безуглої [1] також порушено питання трансформації системи художніх цінностей, ролі митця й етичної відповідальності мистецтва, що є принципово

важливим для аналізу творчих практик, спрямованих на осмислення війни. Ці дослідження відображають сучасний науковий дискурс щодо соціальної значущості мистецтва та його комунікативної функції.

Проблеми просторового й архітектурного контексту металевих об'єктів розглянуто в працях О. Галети [3], який аналізує скульптуру в структурі малих архітектурних форм. У локальному історико-мистецькому вимірі ковальство Івано-Франківська досліджує Н. Качковська [7], простежуючи еволюцію архітектурного кування, що є важливим для розуміння середовища, у якому сформувалися сучасні міжнародні ініціативи.

Тенденції розвитку ковальського мистецтва на початку ХХІ століття висвітлено в публікаціях І. Матоліч [8], присвячених міжнародному фестивалю «Свято ковалів», де кування постає як платформа міжкультурної комунікації та обміну ідеями. Матеріали науково-практичних конференцій («Художній метал в Україні...» [15], «Художній метал. Візії майбутнього» [16]) відображають актуальний стан наукових досліджень галузі та її перспективи в глобальному мистецькому просторі.

Світовий контекст осмислення кованих хреста як символу солідарності й пам'яті представлений у публікаціях П. Воса [19] та С. Полуботка [20], присвячених міжнародній ініціативі «With Love to Ukraine». У статті П. Воса розкрито процес створення кованих хрестів як колективної художньої дії, а в публікації С. Полуботка – ідею міжнародного ковальського руху як мистецької відповіді на війну. Водночас ці матеріали мають переважно документально-описовий характер і не пропонують глибокого мистецтвознавчого аналізу символіки й образної структури кованих хреста.

Отже, аналіз сучасних наукових і публіцистичних джерел засвідчує наявність ґрунтовної теоретичної та історико-культурної бази для дослідження художнього ковальства, проте виявляє брак комплексних студій, присвячених символіці кованих хреста як формі художньої рефлексії війни в міжнародному контексті. Це зумовлює актуальність статті й визначає її наукову новизну.

МЕТА

Метою статті є аналіз художньо-образної, символічної та концептуальної складової міжнародної ініціативи «With Love to Ukraine», а також виявлення особливостей трансформації образу кованих хреста в умовах війни як універсального знака пам'яті, спротиву,

солідарності й гуманістичних цінностей у сучасному мистецькому дискурсі.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Символічним поштовхом до її виникнення стало дарування словацьким ковалем Даніелем Міклошем невеликого кованого хреста з написом «Za mier a nadej na Ukraine» (рис. 1).

У відповідь на цей жест Сергій Полуботко започаткував міжнародний мистецький челендж, у межах якого ковалі з різних країн світу створюють авторські металеві хрести як знаки підтримки українського народу та заклику до миру. Створені об'єкти не лише фіксують індивідуальні емоційні реакції митців на трагедію війни, а й формують символічний

Рис. 1. Даніель Міклош. Кований хрест. Словаччина (правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

простір міжкультурного діалогу й солідарної співдії [19]. Образ хреста в межах цієї ініціативи постає не лише як релігійний артефакт або елемент художньої традиції, а як універсальна метафора болю, втрати, гідності та надії. Зберігаючи сакральну семантику, він водночас трансформується в пластичну форму пам'яті й спротиву, стаючи предметним виявом гуманістичних цінностей, спільних для міжнародної мистецької спільноти у відповідь на війну в Україні.

Ініціатива «With Love to Ukraine» набула швидкого міжнародного поширення, об'єднавши митців з України та ще 27 країн світу, і перетворилася на масштабний мистецько-гуманітарний проєкт [19]. Зібрані роботи стали не лише мистецькими артефактами, а й носіями потужного соціального й етичного меседжу. Експозиція з понад двох сотень авторських хрестів була представлена в різних культурних просторах – церквах, музеях і галереях Норвегії, Нідерландів, Бельгії, Великої Британії, Австралії, Італії та Фінляндії (рис. 2). У кожній із цих локацій проєкт набував значення важливої культурної події, яка привертала увагу до війни в Україні та сприяла формуванню міжнародної підтримки й солідарності [20].

Аналіз художніх рішень засвідчує, що, попри відносно невеликі розміри (переважно 40–60 см), більшість об'єктів сприймаються як інтимні монументи пам'яті, які концентрують

Рис. 2. Експозиція кованих хрестів у Бельгії (правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

енергію болю, утрат і надії. У композиціях домінує вертикально-симетрична структура, що переосмислює класичні типи латинського та грецького хреста, водночас доповнена індивідуальними авторськими інтерпретаціями – варіативними завершеннями, розгалуженнями, фактурними й пластичними акцентами.

Особливу увагу привертає символічна багатозначність робіт, у яких традиційний сакральний знак трансформується в метафору сучасного досвіду війни. Образ хреста постає як універсальний символ болю, жертвності й гідності, водночас зберігаючи потенціал надії й духовної стійкості. Використання додаткових матеріалів – дерева, скла, каменю, латуні, патронів – розширює семантичне поле творів і надає їм нових тактильних і візуальних вимірів.

Виявлено також спільні мотиви у творчості іноземних митців, зокрема образ соняшника як знака світла, пам'яті й солідарності з Україною, що функціонує як культурний міст між різними традиціями. Окремі концептуальні композиції – ангел з мечем-хрестом, три хрести Голгофи, образ змії – посилюють філософський вимір проєкту, перетворюючи його на художню рефлексію над екзистенційними питаннями життя, смерті, віри та відповідальності [20].

Безперечно, кожен хрест у проєкті є вираженням унікального авторського бачення та заслуговує на окрему увагу. Більшість композицій вирізняються стриманістю форми, точністю ліній і водночас глибоким символічним наповненням. Кожен експонат не лише демонструє індивідуальну пластичну мову, а й передає універсальні ідеї міцності, стійкості, єдності й надії. У формах багатьох хрестів органічно поєднуються елементи народного орнаменту із сучасною мінімалістичною естетикою, що створює візуальну напругу між традиційним і новаторським.

Більшість робіт виконана у вертикально-симетричній композиції, переосмислюючи класичні типи – латинський і грецький хрест. У деяких випадках застосовано варіативні розгалуження, стилізовані завершення або фактурні акценти, що надають формі виразності й оригінальності. У цьому контексті хрест постає не лише як релігійний знак, а як естетично трансформована емблема духовного стояння, внутрішньої сили та рівноваги. Його пластика балансує між архетипом і сучасним естетичним кодом, утверджуючи символ у нових смислових координатах.

Перший хрест, виготовлений Сергієм Полуботком за мотивами словацького зразка, став своєрідним каталізатором і задав

тон усьому міжнародному проєкту. У контексті воєнного часу образ хреста в його творчості набуває особливої глибини й багатозначності [20]. Цей символ перестає бути лише релігійним або декоративним елементом – він трансформується в потужну метафору втрати і спасіння, болю і надії, тиші й гідності. Це візуальне втілення внутрішньої позиції митця, засіб художнього осмислення трагедії та заклик до єдності, пам'яті й віри в спільне майбутнє. Сам автор визначає хрест як точку перетину вертикалі й горизонталі, космосу та землі, універсального й особистого, що поєднує духовне й матеріальне, занурюючи твори в глобальний гуманістичний контекст. Через кування металу, роботу з фактурою, формою й порожнечою митець створює унікальний пластичний образ, що промовляє без слів – це хрест присутності, пам'яті та спротиву.

Витвір (рис. 3) поєднує сакральні символи з художнім формотворенням. Він вирізняється не лише технічною досконалістю, а й багатством образного змісту. Особливої ваги твір набуває в контексті війни, що триває в сучасній Україні. Форма, виконана з викривленого, але міцного металу, є метафорою зламаного, проте незламного духу нації. Спіралі на кінцях нагадують вибухи або безкінечні кола страждань і втрат, через які проходить народ. Водночас вони символізують вічність і надію на відродження, подібно до спіралі ДНК, що зберігає життя. Центральна латунна квітка сяє, немов серце нації: золоте, непохитне, що палає навіть у мороці руйнувань. Хрест, як вічний знак жертвності, водночас є пам'яттю про загиблих героїв, символом стійкості й молитвою, викованою не словами, а вогнем і металом. Нижня переплетеність стрижнів нагадує тернистий шлях, який долає кожен українець у боротьбі за свободу. Це

Рис. 3. Кований хрест. Сергій Полуботко. Україна (правовласник світлина – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

не просто сакральний предмет, а й художнє свідчення часу – епохи, коли сам метал промовляє про біль, віру і незламність. Сергій Полуботко як коваль і митець демонструє не лише високий рівень техніки гарячого кування, а й здатність створювати глибокі візуальні метафори, утілюючи в металі християнську філософію через свій унікальний художній стиль [8].

Цікаво, що в значній частині композицій іноземних авторів, зокрема митців зі США (Д. Дусек (рис. 4), М. Нільсон (рис. 5)), Нідерландів (П. Клаасен (рис. 6)), Чилі (Й. Оліварес), Великої Британії (К. Годівала (рис. 7)), з'являється образ соняшника. Цей мотив переосмислюється не лише як декоративний елемент, а як глибоко символічний знак, що об'єднує культурні коди різних народів, водночас виразно відсилаючи до українського контексту [20]. Соняшник у сучасному українському візуальному дискурсі набув статусу національного символу, він асоціюється з миром, світлом, родючістю, але також із пам'яттю про загиблих і стійкістю перед обличчям трагедії. У творах учасників проєкту цей образ виконує функцію

Рис. 4. Кований хрест. Денніс Дусек. США (правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 5. Кований хрест. Магнус Нільсон. Швеція (правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 6. Кований хрест. Пауль Клаасен. Нідерланди (правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 7. Кований хрест. Курус Годівала. Англія (правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

культурного містка, поєднуючи локальні традиції авторів із солідарністю до української боротьби.

Глибоким символізмом і філософською напругою вражає кований витвір литовського майстра Вігінтаса Адомавікіуса (рис. 8). Ангел, що обіймає меч-хрест, постає як утілення духовної скорботи й водночас внутрішньої сили. У цьому жесті немає тріумфу – лише тиха, глибока покора та прийняття болю як частини

Рис. 8. Кований хрест. Вігінтас Адомавікіус. Литва (правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

буття. Меч, що водночас є хрестом, утілює дихотомію між стражданням і спасінням, між боротьбою і вірою. Це не просто сакральний об'єкт, а скульптурна медитація про людську душу в момент екзистенційного пошуку. Ангел, схилившись до хреста, несе тишу внутрішнього діалогу з собою, з Богом, з долею.

У творах чилійського коваля Флавіо Ортіза та норвезької художниці Моніки Шапін (рис. 9) використано техніку прорізного металу (ажурного різьблення), що поєднує високу технічну складність із вишуканою

Рис. 9. Кований хрест. Моніка Шапін. Норвегія (правовласник світлина – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

пластикою форми. Завдяки наскрізній обробці металу досягається ефект візуальної легкості, який суперечить фізичній масі матеріалу, створюючи враження дематеріалізації. Такий прийом посилює символічне звучання робіт, виводячи їх у простір духовного, де метал, як матеріал сили й опору, трансформується в провідник світла, надії й відкритості.

Візуально й символічно значущою є концептуальна композиція бельгійських митців Робіна Даса Рафа, Нуленса Дірка ван Ессера (рис. 10), яка інтерпретує три хрести Голгофи – символи жертвності, болю й надії. Автори використовують вигнуті, ніби зламані лінії, через які передається внутрішнє напруження моменту розп'яття, виникає відчуття, що метал утрачає свою твердість під тягарем людського страждання [19].

Центральний хрест, імовірно, уособлює Христа, а два бокові – розбійників. Така композиція акцентує моральний контраст між покаєнням і запереченням. Робота вражає поєднанням жорсткого матеріалу з глибокою емоційною виразністю. Грубі, нерівні форми, відлуння молота й темна тінь на кам'яній підлозі формують атмосферу скорботи, що виходить за межі релігійного змісту. Композиція перетворюється на універсальний символ страждання, втрати та надії на спасіння.

Нашу увагу також привернув кований хрест авторства англійського митця Бредлі Віллса, що вирізняється глибокою символічністю й вишуканою пластикою (рис. 11). Образ змії, що обвиває хрест, тут символізує підступну агресію, яка охопила українську землю, спотворюючи її мир і духовні основи. Водночас, закручена довкола хреста, вона не знищує його, навпаки, стає частиною символічного конфлікту добра і зла, стійкості проти навали. У цьому ключі хрест постає не лише як християнський знак жертвності, а і як візуальний маніфест опору – незламності перед лицем темної сили. Твір поєднує спокійну гідність і внутрішню напругу, віддзеркалюючи трагедію, боротьбу та моральну силу українського народу.

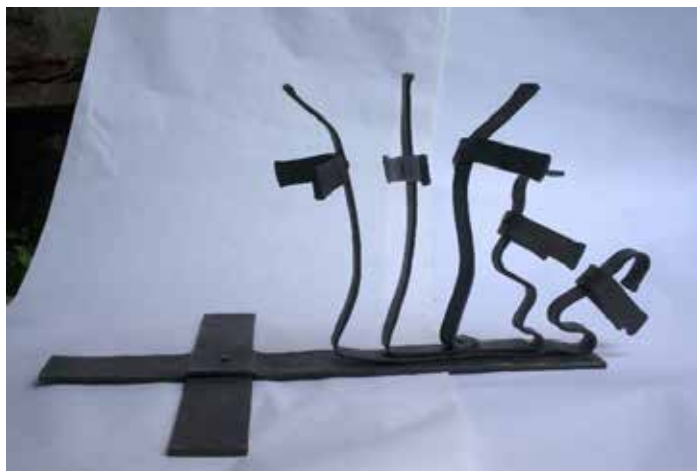

Рис. 10. Кований хрест. Робін Дас Раф, Нуленс Дірк ван Ессер. Бельгія (правовласник світлина – ГО «Свято ковалів»; керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 11. Кований хрест. Бредлі Вілс. Англія
(правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»;
керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 14. Кований хрест. Бен Корнвелл. США
(правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»;
керівник – В.М. Вінтоняк)

Окремі композиції доповнено різними матеріалами, які вносять нові сенсові й тактильні виміри в традиційну металеву пластику. Зокрема, використано скло (О. Черкасова (рис. 12), Л. Скотт (рис. 13)), дерево (М. Брохаген, Ч. Хілл, Г. Балдвін, Б. Корнвелл (рис. 14)), камінь (О. Дегтярьов, С. Кокбурн, Ф.П. Ортіз (рис. 15), Е. Бавикін, В. Некрасов, а також патрони (В. Куцій, Р. Нільсон (рис. 16))), які інтегруються як

акценти або вкраплення в металеву основу, створюючи ефект мультиматеріальності [19]. У багатьох роботах використано комбінування з латунню, що додає теплого блиску і створює колористичний контраст до сірого металу.

У кожному вигині, шві чи скрутці відчутна напруга історії, випробування й боротьби. Один із промовистих прикладів – робота Олександра Дегтярьова, який уже багато років експериментує з поєднанням металу

Рис. 12. Кований хрест. Ольга Черкасова. Україна
(правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»;
керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 15. Кований хрест. Флавіо Парра Ортіз. Чилі
(правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»;
керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 13. Кований хрест. Люсіль Скотт. Англія
(правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»;
керівник – В.М. Вінтоняк)

Рис. 16. Кований хрест. Магнус Нільсон. Швеція
(правовласник світлини – ГО «Свято ковалів»;
керівник – В.М. Вінтоняк)

й каменю. У його творчій роботі масивність і статичність каменю контрастують із гнучкістю кованого металу, візуалізуючи діалог між вічним і руйнівним, духовним і тілесним. Така взаємодія матеріалів надає об'єкту скульптурної глибини й драматургії, підкреслюючи ідею віри, що міцнішає в умовах нестабільності [20].

Подібні художні рішення підносять кований хрест до рівня концептуального об'єкта, де пластика стає мовою глибоких філософських роздумів про життя і смерть, надію, стійкість і пам'ять. У цьому матеріальному образі втілюються не лише релігійні символи, а й екзистенційні переживання сучасної людини, особливо в умовах війни, утрат і пошуку сенсів.

ВИСНОВКИ

Таким чином, ініціатива «With Love to Ukraine» є вагомим явищем у сучасному мистецькому просторі, що демонструє здатність художньої практики об'єднувати людей різних культур навколо ідей солідарності, пам'яті та спротиву в умовах війни. Ковальське мистецтво, традиційно сприймане як ремісниче, тут перетворюється на потужний засіб візуального вираження колективного досвіду травми, утрат і надії.

Застосування різноманітних матеріалів і технік, а також символічна багатозначність робіт додають їм глибини, перетворюючи кожен хрест на унікальний об'єкт, що втілює філософські й екзистенційні роздуми про життя, смерть, пам'ять і надію в контексті війни.

Отже, «With Love to Ukraine» – це не лише мистецький проект, а й потужна культурна відповідь на виклики часу, що через естетику й символіку створює простір для осмислення, об'єднання та підтримки, утверджуючи мистецтво як важливий інструмент гуманітарної солідарності в умовах глобальних конфліктів.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Безугла Р.І. Бренд митця та арт-ринок: сучасна система цінностей в мистецтві. *Художня культура. Актуальні проблеми*. Київ : ІПСМ НАМ України, 2021. Вип. 17. Ч. 2. С. 49–53. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.17\(2\).2021.247960](https://doi.org/10.31500/1992-5514.17(2).2021.247960).
- [2] Безугла Р., Гончаренко А. Художнє ковальське мистецтво у культурно-мистецькому просторі України. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2022. Вип. 18(2). С. 10–14. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.18\(2\).2022.269767](https://doi.org/10.31500/1992-5514.18(2).2022.269767).
- [3] Галета О. Скульптура в структурі малих архітектурних форм: особливості класифікації та художніх образів. *Вісник Прикарпатського*

університету. Серія «Мистецтвознавство». 2014. Вип. 28–29. Ч. 1. С. 26–31.

[4] Городецький В.І. Основи ковальського мистецтва : навчально-наочний посібник. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. 180 с.

[5] Єшкілев В. Духи вогню. *Орнаментальне ковальство*. Івано-Франківськ : [б. в.], 2016. С. 1.

[6] Звіжинський А. Vox Ferrum. Zbruc. URL: <https://zbruc.eu/node/89417> (дата звернення: 04.01.2026).

[7] Качковська Н.Н. Архітектурне ковальство кінця 19 – початку 20 століть у мистецькій спадщині Івано-Франківська : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : 17.00.06. Івано-Франківськ, 2019. 17 с.

[8] Матоліч І.Я. Тенденції розвитку ковальського мистецтва (за підсумками міжнародного фестивалю «Свято ковалів», м. Івано-Франківськ). *Art and design*. 2020. № 2. С. 73–82. <http://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.2.6>.

[9] На Франківщині встановили Хрест миру та єднання. *Репортер*. URL: <https://report.if.ua/lyudy/pa-frankivshchyni-vstanovyly-hrest-myruta-yednannya/> (дата звернення: 03.01.2026).

[10] Роготченко С.В. Деякі історико-мистецькі аспекти становлення українського ковальства. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2018. Вип. 2. С. 93–101.

[11] Роготченко С.В. Історичні шляхи розвитку художнього ковальства наприкінці ХХ та початку ХХІ сторіччя (До історії розвитку сучасного ковальського мистецтва України). *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2017. № 4. С. 66–70.

[12] Роготченко С. Роздуми про «друге відродження» українського художнього ковальства 1970–2000-х років. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія* : збірник наук. праць. Київ : ІПСМ НАМ України, 2020. Вип. 16. С. 182–185.

[13] Смирна Л.В. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві : монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 480 с.

[14] Полуботко С.О. Ковальське сузір'я: роботи молодих авторів та студентів художніх навчальних закладів України. Інформаційний каталог. Івано-Франківськ : Дизайн студія, 2006. С. 1.

[15] Художній метал в Україні: минуле, сучасне, майбутнє : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 11 жовтня 2007 р. Львів : ЛНАМ, 2008. 68 с.

[16] Художній метал. Візії майбутнього : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Івано-Франківськ, 3–4 травня 2019 р. Івано-Франківськ : Мантикора, 2019. 120 с.

[17] Шмагало Р.Т. Енциклопедія художнього металу: у 2 т. Львів : Апіорі, 2015. Т. 1 : Світовий та український художній метал. Класифікація, термінологія, стилістика, експертиза. 420 с.

[18] Шмагало Р.Т. Енциклопедія художнього металу: у 2 т. Львів : Апіорі, 2015. Т. 2 : Художній метал України ХХ – поч. ХХІ ст. 276 с.

[19] Paul Vos. Forging crosses and the #With_Love_To_Ukraine project by Serhii Polubotko and Paul

Vos. URL: https://www.blacksmithswithoutborders.com/41/forging-crosses-and-the-with_love_to_ukraine-project-by-serhii-polubotko-and-paul-vos.html (last: accessed 08.12.2025).

[20] Polubotko S. Forged for Peace & Hope for Ukraine: An International Blacksmithing Movement of Solidarity. *The Anvil's Ring*. 2025. Vol. 53. № 4. P. 36–43.

REFERENCES

[1] Bezuhla, R.I. (2021). Brend myttsia ta art-rynok: suchasna systema tsinnosti v mystetstvi [The artist's brand and the art market: the contemporary system of values in art.]. *Khudozhnia kultura. Aktualni problemy – Artistic Culture. Current Issues*, (17), Pt. 2, 49–53. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.17\(2\).2021.247960](https://doi.org/10.31500/1992-5514.17(2).2021.247960) [in Ukrainian].

[2] Bezuhla, R., & Honcharenko, A. (2022). Khudozhnie kovalske mystetstvo u kulturno-mystetstkomu prostori Ukrainy [Artistic blacksmithing in the cultural and artistic space of Ukraine]. *Khudozhnia kultura. Aktualni problemy – Artistic Culture. Current Issues*, (18)(2), 10–14. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.18\(2\).2022.269767](https://doi.org/10.31500/1992-5514.18(2).2022.269767) [in Ukrainian].

[3] Haleta, O. (2014). Skulptura v strukturi malykh arkhitekturnykh form: osoblyvosti klasyfikatsii ta khudozhnykh obraziv [Sculpture in the structure of small architectural forms: features of classification and artistic imagery]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo – Bulletin of the Precarpathian university. Art studies*, (28–29), Pt. 1, 26–31 [in Ukrainian].

[4] Horodetskyi, V.I. (2016). Osnovy kovalskoho mystetstva: navchalno-naochnyi posibnyk [Fundamentals of Blacksmithing art: a teaching and visual guide]. Ivano-Frankivsk: Symfoniia forte [in Ukrainian].

[5] Yeshkilev, V. (2016). Dukhy vohniu [Spirits of Fire]. Ornamentalne kovalstvo – *Ornamental Blacksmithing*. Ivano-Frankivsk: [s.n.] [in Ukrainian].

[6] Zvizhynskiy, A. (2025, December 21). Vox Ferrum [Vox Ferrum]. *Zbruc – Zbruch*. Retrieved January 4, 2026. Retrieved from: <https://zbruc.eu/node/89417> [in Ukrainian].

[7] Kachkovska, N.N. (2019). Arkhitekturne kovalstvo kintsia XIX – pochatku XX stolit u mystetskii spadshchyni Ivano-Frankivska [Architectural Blacksmithing of the Late 19th – Early 20th Centuries in the Artistic Heritage of Ivano-Frankivsk]. *Extended abstract of PhD thesis*. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

[8] Matolich, I.Ya. (2020). Tendentsii rozvytku kovalskoho mystetstva (za pidsumkamy mizhnarodnoho festyvaliu «Sviato kovaliv», m. Ivano-Frankivsk). [Trends in the development of Blacksmithing art (Based on the results of the International festival «Holiday of Blacksmiths», Ivano-Frankivsk)]. *Art and Design – Art and Design*, (2), 73–82. <http://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.2.6> [in Ukrainian].

[9] Na Frankivshchyni vstanovyly Khrest myru ta yednannia [A cross of peace and unity was erected in the Ivano-Frankivsk region]. (n.d.). Reporter. Retrieved from: <https://report.if.ua/lyudy/na-frankivshchyni-vstanovyly-hrest-myru-ta-yednannya/> [in Ukrainian].

[10] Rohotchenko, S.V. (2018). Deiaki istoryko-mystetski aspekty stanovlennia ukrainskoho kovaltstva [Some historical and artistic aspects of the formation of Ukrainian blacksmithing]. *Tradytzii ta novatsii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti – Traditions and innovations in higher architectural and artistic education*, (2), 93–101 [in Ukrainian].

[11] Rohotchenko, S.V. (2017). Istorychni shliakhy rozvytku khudozhnoho kovaltstva naprykintsi XX ta pochatku XXI storichchia [Historical paths of the development of artistic blacksmithing in the late 20th and early 21st centuries (Toward the history of the development of contemporary Ukrainian Blacksmithing art)]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts*, (4), 66–70. [in Ukrainian].

[12] Rohotchenko, S. (2020). Rozdumy pro «druhe vidrodzhennia» ukrainskoho khudozhnoho kovaltstva 1970–2000-kh rokiv [Reflections on the «Second Renaissance» of Ukrainian Artistic Blacksmithing of the 1970s–2000s.]. *MIST: Mystetstvo, istoriia, suchasnist, teoriia – MIST: art, history, modernity, theory: collection of scholarly papers*. (Iss. 16, pp. 182–185). Kyiv: IPISM NAM Ukrainy [in Ukrainian].

[13] Smyrna, L.V. (2017). Stolittia nonkonformizmu v ukrainskomu vizualnomu mystetstvi [A Century of nonconformism in Ukrainian visual art]. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].

[14] Polubotko, S.O. (2006). Kovalske suziria: roboty molodykh avtoriv ta studentiv khudozhnykh navchalnykh zakladiv Ukrainy [Blacksmithing constellation: works by young artists and students of Ukrainian art schools]. (Information catalog). Ivano-Frankivsk: Design Studio [in Ukrainian].

[15] Khudozhnii metal v Ukraini: mynule, suchasne, maibutnie [Artistic metal in Ukraine: past, present, future]. (2008). Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (October 11, 2007). Lviv: LNAM [in Ukrainian].

[16] Khudozhnii metal. Vizii maibutnoho [Artistic metal: visions of the future]. (2019). Proceedings of the International scientific and practical conference (May 3–4, 2019). Ivano-Frankivsk: Mantykora [in Ukrainian].

[17] Shmahalo, R.T. (2015). Entsyklopediia khudozhnoho metalu [Encyclopedia of Artistic Metal]. (Vol. 1: Svitovyi ta ukrainskyi khudozhnii metal) – World and Ukrainian artistic metal: classification, terminology, stylistics, expertise. Lviv: Apriori [in Ukrainian].

[18] Shmahalo, R.T. (2015). Entsyklopediia khudozhnoho metalu [Encyclopedia of Artistic Metal]. (Vol. 2: Khudozhnii metal Ukrainy XX – pochatku XXI st.) – Artistic metal of Ukraine, 20th – early 21st Century. Lviv: Apriori [in Ukrainian].

[19] Vos, P. (n.d.). Forging crosses and the #With_Love_To_Ukraine project by Serhii Polubotko and Paul Vos. Blacksmiths Without Borders. December 8, 2025. Retrieved from: https://www.blacksmithswithoutborders.com/41/forging-crosses-and-the-with_love_to_ukraine-project-by-serhii-polubotko-and-paul-vos.html [in English].

[20] Polubotko, S. (2025). Forged for peace & hope for Ukraine: An international blacksmithing movement of solidarity. *The Anvil's Ring*, 53(4), 36–43 [in English].

ABSTRACT**Matolich I. Symbolism of the Forged Cross as a Form of Artistic Reflection of War (Based on the International Initiative "With Love to Ukraine")**

Purpose. The purpose of the article is to comprehend the phenomenon of contemporary blacksmithing art under the conditions of war, using the example of the international artistic and volunteer initiative *With Love to Ukraine*, and to identify its artistic-symbolic, ethical, and humanistic potential as a form of cultural resistance and intercultural solidarity.

Methodology. The study is based on an interdisciplinary approach that combines methods of art-historical analysis, iconographic and iconological interpretation, formal and plastic analysis, as well as cultural and contextual approaches. The research applies the analysis of specific artistic objects, exhibition practices, and authorial interpretations of the symbol of the cross within contemporary artistic discourse.

Results. The article demonstrates that within the *With Love to Ukraine* project, blacksmithing art transcends the boundaries of a craft or decorative practice and emerges as a powerful means of visual expression of the collective experience of trauma, loss, and hope. The image of the cross is transformed from a traditional sacred sign into a multilayered metaphor of memory, dignity, resistance, and solidarity. The project has shown the capacity of art to unite artists from different countries and to foster a global humanistic dialogue.

Scientific novelty. The scientific novelty of the study lies in a comprehensive analysis of an international blacksmithing initiative as a phenomenon of contemporary war-related art and in identifying new semantic transformations of the symbol of the cross in the context of war, where the aesthetic dimension is inseparably intertwined with ethical and social aspects.

Practical relevance. The materials of the article may be used in art-historical research, museum and exhibition practice, educational courses on contemporary art, as well as in curatorial activities aimed at developing exhibitions devoted to the themes of war, memory, and cultural resistance.

Keywords: blacksmithing art, contemporary art, war in Ukraine, symbolism of the cross, cultural resistance.

AUTHOR'S NOTE:

Matolich Iryna, Candidate of Art History, Associate Professor, Head of the Department of Design, Higher Education Institution "King Danylo University", Ivano-Frankivsk, Ukraine, e-mail: artnamur@ukr.net, orcid: 0000-0002-9728-7372.

Дата першого надходження статті до видання: 09.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

